

Santa Àgata i les bruixes

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Capella de Santa Àgata, al sector central del terme de Gaià
Emplaçament Ctra. a Prats de Ll (BV-4401), al km. 5 camí que surt del raval de Gaià (indicat), uns 700 m a N i W
Alçada: 524

Coordenades:

Latitud: 41.9189
Longitud: 1.91958
UTM Est (X): 410408
UTM Nord (Y): 4641336

Classificació

Número de fitxa 08090 - 328
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Costum en desús
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Capella de Santa Àgata](#)

[Tenant d'altar de Santa Àgata](#)

[Font de cal Serra](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dc., 28/11/2018 - 01:00

Descripció

La capella de Santa Àgata és emplaçada al cim del turó on hi ha les restes el castell de Gaià; és a dir, en un lloc dominant que té un bon control del territori. No hi ha documentació que informi de quan es va aixecar, però es creu que devia ser entorn del segle XIX. Tot i que ja no era el moment àlgid de bruixeria, en aquest moment encara continuaven força arrelades aquestes tradicions i costums, i més en un territori, el Lluçanès, que havia estat protagonista de fets especialment cruentos durant l'època de les persecucions de bruixes. Aquests episodis continuaven presents en la memòria popular, i això devia ser un dels motius per construir la capella al turó avui conegut com a Santa Àgata.

La tradició diu que aquesta santa va morir torturada quan la van estirar viva sobre un munt de teules roents. És la patrona de totes les dones, i de les bruixes en particular, i també és advocada contra les pedregades, aiguats i tot tipus de desastres naturals. Es deia que Santa Àgata controlava les bruixes i no permetia que fessin malvestats. Per això la capella era molt adequada en el punt dominant on s'emplaça, ja que exercia una mena d'escut protector envers tot el territori de l'entorn i venia a ser un element complementari al comunidor que hi havia al costat de l'església. Hi havia un inconvenient, però, i és que per la seva diada, el 5 de febrer, la santa feia festa i no vigilava les bruixes, de manera que podien campar allà on volguessin i fer el que els semblés. Si el dia era clar i assolellat no hi havia problema, ja que la santa podia veure on eren les bruixes i controlar-les, però si feia un dia emboirat llavors, segons la creença popular, les pedregades estaven assegurades: "boira el dia de Santa Àgata, pedregada el dia de Santa Anna". Davant d'això, els camperols, amb l'ajuda dels campaners de les parròquies rurals, van trobar una solució: que el dia de Santa Àgata les campanes repiquessin tot el dia, des del toc d'oració del matí fins al toc d'oració del vespre. El so de les campanes era un contratemps greu per a les bruixes i els provocava una espècie de folia que les feia anar d'un costat a l'altre sense repòs tot el dia. D'aquesta manera no podien causar cap malvestat. Un dels últims campaners que encara feia repicar les campanes el dia de Santa Àgata era el d'Oristà, que va deixar la feina de campaner a la dècada de 1950.

Bibliografia

TORRES, Jordi; FONT, Montse (2016). "Màgia i bruixeria. Llegendes i contes", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 263-265.

